

Rapport från Listening Post Stockholm 16 januari 2017

Stockholm och världen i början 2017

Samtalsledare: Bengt Guvå och Lisbet Knudsen

Tio deltagare hade anmält sig. Sex deltagare deltog. De fyra som ej kom hade inte lämnat återbud eller på annat sätt meddelat att de inte tänkte komma. Detta skapade en lite märklig känsla av osäkerhet och frågetecken kring dem. Gruppen bestod av fem kvinnor och en man. Samtliga i övre medelålder, yrkesverksamma. Några stod på kanten av att avsluta sitt yrkesverksamma liv och påbörja en tillvaro som pensionärer. I gruppen fanns olika yrken representerade, coach, leg. Psykolog. Leg. psykoterapeut, arkitekt. Några hade egna, privata verksamheter, någon arbetade inom offentlig sektor. Några hade deltagit i Listening Post tidigare och hade positiva erfarenheter av det. Ytterligare andra kände till AGSLO genom att ha deltagit i andra aktiviteter som AGSLO anordnat.

Del 1 Delande av aktuella erfarenheter

Flera deltagare var upptagna av sådant som de strax innan Listening Post kommit i kontakt med, sådant som de läst eller tagit del av samma dag eller till och med på vägen till Listening Post. Till exempel den stressiga arbetsmiljö som sjukvårdspersonal är utsatta för, med överbeläggningar i sjukhuskorridorerna. Att vi behöver hantera en mängd information som vi inte riktigt klarar av att ta hand om. Flyktingkrisen kom upp, hur är det att vara flykting, sova i kulvertar och överbelagda boenden. Någon hade läst om en tjeckisk författarinna som hade uttalat sig negativt om Sverige som lät många flyktingar komma in i landet. En bokhandlare i Uppsala hade svarat författarinnan genom att ta bort hennes böcker från butiken.

Tidigt i samtalet kom frågan om att vi idag har en tendens att polarisera upp, tänka antingen eller, svart eller vitt. Den tjeckiska författarinnan och bokhandlaren i Uppsala gavs som ett exempel på en polariserande handling. I samband med polarisering samtalades det om den debattartikel som DN presenterat dagen innan och som var skriven av flera kända psykologer, psykoterapeuter, läkare och rörde debatten kring Socialstyrelsens nya riktlinjer över hur behandling av depression skall ske. Det uttrycktes tankar om att det i Sverige finns en oförmåga att tänka vitt, brett och att man gärna hamnar i ett smalt spår. Att inte samtala med varandra om sina olika synsätt blir en sorts polarisering. I detta sammanhang jämfördes Sverige med sina grannländer men även med Tyskland. Det talades också om en oförmåga eller en riktig vilja att undersöka, utforska vad denna polarisering står för. Att borra i den och försöka begripa vad det är som gör att vi lätt hamnar i att polarisera. Att tala om polarisering på riktigt.

Det talades även om stora, tunga institutioner, som Socialstyrelsens, Skolverket och Systembolagets maktfullkomlighet och deras rätt att ensidigt tolka olika företeelser. Det uttrycktes också tankar om att dessa institutioner borde vara positiva, att de skulle stå för något gott. Något som vi i dagens samhälle behöver och som vi kanske tappat i samband med att vi brutit upp stora statliga institutioner, exempelvis när skolan kommunaliserades och sedan möjliggjorde friskolereformen.

Känslor som oro och rädsla kom upp. En deltagare uttalade i sin roll som terapeut att hon iakttagit att rädsla var en känsla som allt oftare kom till uttryck i hennes terapirum. Någon beskrev sin rädsla för att gå till bankomaten t.o.m. tidigt på kvällen när det just blivit mörkt. Vad kan hända när jag tagit ut pengarna.

En deltagare beskrev att man nu ljuger, fuskar och inte håller vad man lovar. Olika branscher drabbats av detta, exempelvis byggbranschen.

Flera deltagare, i sina roller som medborgare, uttryckte känslor av förvirring. De tyckte att det är svårt att förstå och orientera sig i världen. I USA ska det inom några dagar installeras en ny president, Donald Trump. De uttryckte känslor av osäkerhet och rädsla för hur det skulle bli. Trump har sträckt ut en hand till Rysslands president Vladimir Putin. Det var svårt att riktigt greppa vad det kan innebära. "Ska Trump och Putin bli kompisar?" Hur kommer det att bli?

Skandaler som skedde i Sverige under 2016 togs upp i samband med tankar om organisationers tendens att söka excellens. T.ex. Macchiarini / KI. och Riksrevisionen där tre riksrevisorer fick avgå. Det uttrycktes funderingar om att detta beror på organisationers kultur och deras benägenhet att söka excellens. Att tråna efter Nobelpris och andra fjädrar i hatten.

Att man i denna strävan att sticka ut, att vara excellent, leder till att man mister förmågan att se klart och följa en etiskt korrekt linje. Man stöttar inte varandra som man gör i andra sammanhang, exempelvis inom idrottsvärlden. Individerna och vad han/hon kan åstadkomma blir viktigare än att se till organisationen eller gruppen. Ett exempel nämndes om en engelsk skola där man lyckats mycket bra med att få elever och lärare att se till helheten, gruppens och skolans resultat. Denna skola visar utomordentligt goda resultat i t.ex. PISA-undersökningarna.

Deltagarna lyfte också behov av att andra perspektiv fick komma till uttryck, exempelvis i form av kärlek och lugn som visas i sammanhang där meditation och mindfulness förekommer.

Det gavs också uttryck för att det finns en benägenhet att söka det ytliga, "det tunna" som inte går på djupet. Unga personer som har startat med relativt ytliga bidrag i samhället kan sedan komma att få tyngre poster inom kulturvärlden. Man kan märka att det inte längre krävs meriter, äkte kunskap och erfarenhet. Att det kan räcka med "flyt"

Ytterligare någon talade i sin roll som morförälder/farförälder om svåra känslor inför klimatförändringar, rädslan av att inte vilja tala om detta inför sina barnbarn.

Del 2 Sökande efter centrala teman

I del två delades deltagarna in i två grupper där de tillsammans skulle söka efter centrala teman utifrån vad de uppfattat från samtalet i fas ett.

Följande teman formulerades:

- rädsla för det som händer
- rädsla för att vi tystnar
- polarisering – olika världar
- hoppet – de unga
- skrämmande, globala och nationella, d.v.s. gränslösa processer även i Sverige
- förnekande av komplexiteten i vår nuvarande historiska period och som en följd utvecklar förenklade polariseringar.
- bristande förmåga att föra dialog
- minskad tillit

Del 3 Analys samt skapande av hypotes

Under arbetet i del tre vidareutvecklades de teman som uttryckts. Gruppen utforskade också om flera teman hängde ihop och därmed tillsammans kunde bidra till någon hypotes. Tankar och idéer kopplade till de teman som formulerats prövades och förkastades för att återigen prövas.

Tankar som kom fram rörde att vi lever i en emotionell fas, med starka känslor och spänningar. Vår omvärld uppfattas som komplex med tillgång till teknik, snabb information, åsikter formuleras snabbt och vi vet inte alltid hur vi skall klara av att förhålla oss till detta snabba utbyte av information och nyheter. Gränser suddas ut, och vi upplever världen allt mera som en helhet. Vi kan se hela globen inom ett ögonblick och vi kan nå varandra på ett annat och snabbare sätt än vad man kunde tidigare. Det är svårt att ta in samtidigt som vi får en insikt om helheten. Hastigheten leder till att vi inte ger oss tid för reflektion och eftertanke. Människors agerande blir snabbt och spontant med risk för svängningar och brist på kontroll. Vi riskerar att förlora förmågan att följa våra ideal och värderingar. Vi kommer i kontakt med vår egen destruktivitet. Detta kan leda till att vi förnekar komplexiteten. Men tekniken möjliggör mycket som vi ännu inte kan få grepp om. Samtidigt inser vi att vi hör till ett fåtal, globalt sett. Det finns en skuld över att vi är privilegierade, rika och lever trygga liv. Liv som vi kan behöva avstå från. En rädsla för att förlora det vi har.

Detta skapar en känsla av att vi kanske närmar oss något sorts slut. En känsla av domedag. Att allt snart är över. Denna känsla gör att vi vill hålla i det vi har. Skjuta upp slutet genom att hålla kvar.

Det fanns också tankar om att det som sker är ett paradigmskifte och att det historiskt funnits flera sådana skiften. Tecken på paradigmskiftet är dels den tekniska utvecklingen, dels de stora folkflyttningar som sker nu samt klimatförändringar. Detta kan också

innebära en ökad medvetenhet och faktiskt bidrar till att vi gör de förändringar som behöver göras.

I slutändan kunde samtalet summeras i att människor är oroliga över de förändringar som sker i världen just nu, den snabba tekniska utvecklingen samt vad den medför, t.ex. klimathot, folkförflyttningar och konflikter. Kopplat till denna oro finns en oro som rör de eventuella förluster som förändringarna medför. Detta gör att vi vill hålla fast vid det vi har.

Hypotes:

Vår oro för den utveckling vi ser i världen med stora förändringar leder till att vi håller fast vid våra bestämda idéer, svart eller vita, av rädsla att göra personliga förluster eller tom. för vår egen överlevnad. Vi känner skam för vårt förhållningssätt men lyckas ändå inte samverka för bättre gemensamma lösningar.

Bengt Guvå & Lisbet Knudsen